

Bruxelles, 9 septembrie 2025
(OR. en)

12388/25

INST 249
POLGEN 127
AG 127

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	9 septembrie 2025
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2025) 484 final
Subiect:	COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU Raportul de analiză prospectivă strategică pe 2025 Reziliență 2.0: consolidarea capacității UE de a prospera în condiții de turbulențe și incertitudini

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2025) 484 final.

Anexă: COM(2025) 484 final

Bruxelles, 9.9.2025
COM(2025) 484 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raportul de analiză prospectivă strategică pe 2025

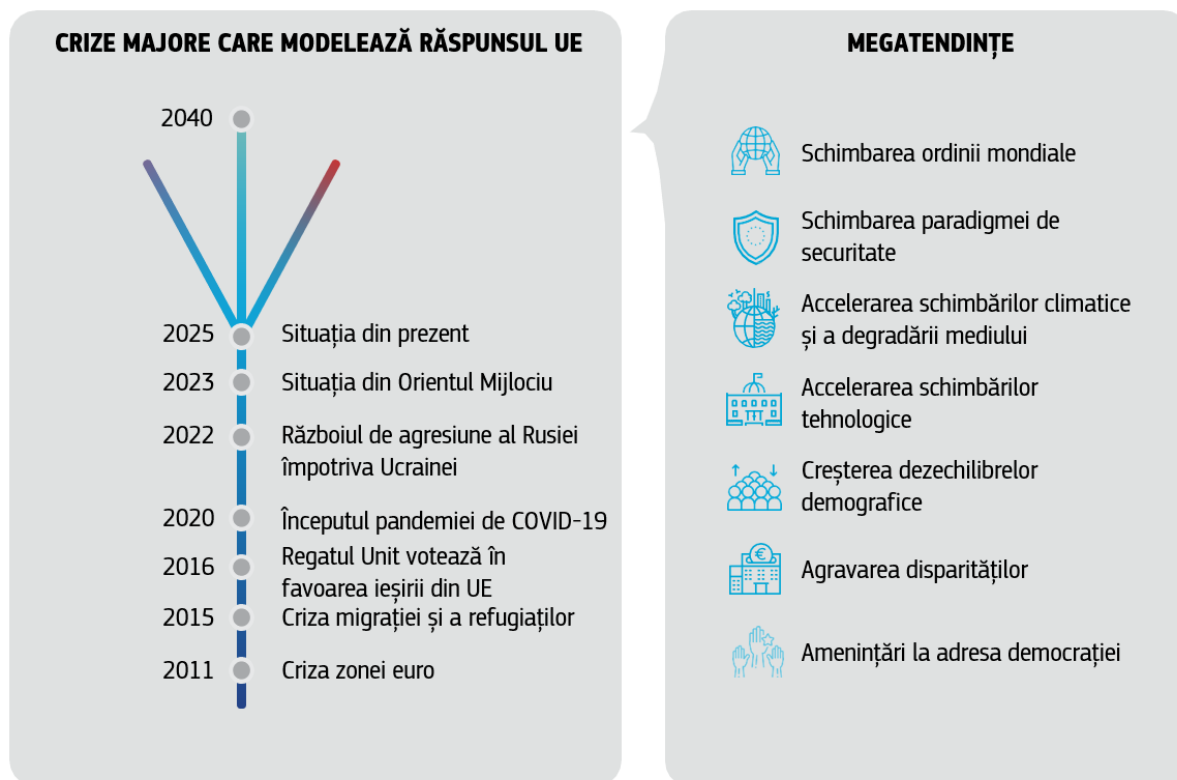
Reziliență 2.0: consolidarea capacității UE de a prospera în condiții de turbulențe și incertitudini

1. INTRODUCERE

De la primul raport de analiză prospectivă strategică din 2020, ordinea mondială a fost afectată puternic. Deși primul raport a explorat conceptul de reziliență legat în principal de primele lecții structurale desprinse în urma pandemiei de COVID-19, este momentul să se intensifice atât gradul de pregătire, cât și reziliența, pentru a menține și a restabili statutul UE de actor puternic în această lume în schimbare.

Prin urmare, prezentul raport introduce noțiunea de reziliență 2.0. Raportul pe 2020 a evidențiat deja faptul că reziliența nu este doar capacitatea de a face față a crizelor pentru a menține statu-quo-ul. Raportul a arătat, de asemenea, că pentru a asigura reziliența la șocurile resimțite la nivelul întregului sistem și la tendințele pe termen lung, este nevoie ca UE să se transforme și să avanseze, într-un mod durabil, echitabil și democratic¹. Într-adevăr, UE a dat dovadă de forță și de unitate în acest sens, ca răspuns la șocurile recente, ajutând cetățenii și întreprinderile să se adapteze la crizele majore și la megatendențele mondiale (a se vedea figura 1).

Figura 1: Crizele majore recente și megatendențele care modelează răspunsul UE

Cu toate acestea, amploarea, complexitatea, diversitatea și persistența provocărilor viitoare – de la revoltele geopolitice și geoeconomice, conflictele și amenințările la adresa securității,

¹ Reziliența în politicile UE este definită în: Manca A et al., „Building a Scientific Narrative Towards a More Resilient EU Society Part 1: a Conceptual Framework” („Construirea unei argumentații științifice pentru o societate europeană mai rezilientă” - partea 1 „Un cadru conceptual”), 2017, DOI: [10.2760/635528](https://doi.org/10.2760/635528); Giovannini, E. et al., „Time for transformative resilience: the COVID-19 emergency” („Este timpul pentru o reziliență transformatoare: situația de urgență provocată de pandemia de COVID-19”), 2020, DOI: [10.2760/062495](https://doi.org/10.2760/062495), și în Raportul pe 2020 de analiză prospectivă strategică, COM (2020) 493 final.

trecând prin tripla criză planetară (schimbările climatice, poluarea și pierderea biodiversității)², până la schimbările tehnologice și demografice și amenințările la adresa democrației și a valorilor – impun un nou nivel de reziliență. Acest lucru implică o trecere rapidă de la o abordare în general reactivă către o abordare proactivă și orientată spre viitor, pentru a anticipa evenimentele, a optimiza resursele și a ne pregăti pentru diferite scenarii viitoare, deoarece lumea noastră este mai imprevizibilă ca niciodată. Multe scenarii divergente sunt plauzibile, inclusiv unele care au părut de neconceput până de curând³. Într-o astfel de lume, reacția la fiecare criză ca un punct de cotitură nu mai este suficientă. O abordare **transformatoare, proactivă și orientată spre viitor a rezilienței („reziliența 2.0”)** este un avantaj decisiv în noua realitate geopolitică și o nevoie crucială pentru Uniunea Europeană.

Prezentul raport contribuie la reflecția asupra modului în care se poate realiza această trecere la un nou nivel de reziliență. Bazându-se pe strategiile și rapoartele recente relevante pentru reziliență și pe baza unui proces amplu⁴, raportul analizează principalele tendințe și evoluții pe termen lung. Pe această bază, raportul prezintă factorilor de decizie posibilele acțiuni care trebuie întreprinse în prezent pentru realizarea idealului unei UE reziliente.

Această abordare este strâns legată de pregătire, care a fost introdusă prin raportul Niinistö⁵ și a fost transpusă în acțiuni de politică ale UE în cadrul Strategiei europene privind o Uniune a pregătirii⁶. Pregătirea se axează pe capacitatea UE de a anticipa, a preveni, a face față amenințărilor și de a răspunde la acestea. Strategia recunoaște, de asemenea, că UE are nevoie de capacități orientate spre viitor și de colectarea sistematică de informații, inclusiv prin intermediul infrastructurii și al serviciilor spațiale deținute de UE, pentru a avea o viziune proactivă, dincolo de amenințările imediate, ținând cont de scenarii pe termen lung neobișnuite sau chiar greu de imaginat. În acest sens, analiza prospectivă strategică, conștientizarea situației și sistemele de avertizare timpurie sunt cruciale și trebuie consolidate în continuare.

În vremuri de turbulențe la nivel mondial, analiza prospectivă strategică ajută UE să rămână pe drumul cel bun și să privească dincolo de agenda actuală. Aceasta oferă o înțelegere clară nu numai a riscurilor emergente, ci și a oportunităților viitoare: prin scrutarea orizontului, reexaminarea ipotezelor, detectarea unghiurilor moarte, corelarea evenimentelor și analizarea efectelor lor combinate, explorarea gamei de scenarii posibile, inclusiv a scenariilor dezirabile privind viitorul și a căilor către acestea. În acest scop, analiza prospectivă strategică valorifică inteligența colectivă într-un mod structurat și sistemic. Aceste informații sunt integrate în procesul de elaborare a politicilor, în planificarea strategică și în pregătirea Comisiei. Acest lucru permite o mai bună luare în considerare a impactului pe termen lung și a coerenței politicilor inițiate astăzi, precum și a solidității acestora, în cadrul unor scenarii viitoare divergente, și dezvoltarea unei viziuni pozitive comune

² A se vedea <https://unfccc.int/news/what-is-the-triple-planetary-crisis>.

³ A se vedea, de exemplu, cele 25 de potențiale perturbări majore bazate pe dovezi care ar putea remodela politica în perioada 2030-2050, prezentate în studiul: OECD, „Strategic Foresight Toolkit for Resilient Public Policy: A Comprehensive Foresight Methodology to Support Sustainable and Future-Ready Public Policy” („Setul de instrumente de analiză prospectivă strategică pentru politici publice reziliente: metodologie de analiză prospectivă cuprinzătoare pentru sprijinirea politicilor publice durabile și adaptate exigențelor viitorului”), 2025, <https://doi.org/10.1787/bcdd9304-en>.

⁴ Raportul se bazează pe strategiile recente relevante pentru reziliență elaborate de Comisie și pe rapoartele strategice care au stat la baza acestora (cum ar fi rapoartele întocmite de Enrico Letta, Mario Draghi și Sauli Niinistö), pe dovezile menționate în raport, pe informațiile obținute în urma unei cereri publice de contribuții, a unui proces participativ în cadrul Comisiei Europene, a consultărilor cu partenerii instituționali ai UE prin intermediul Sistemului european de evaluare a strategiilor și a politicilor (ESPAS), a rețelei de analiză prospectivă a agențiilor descentralizate ale UE, a grupurilor de reflecție și a statelor membre prin intermediul Rețelei de analiză prospectivă la nivelul UE. Acesta se bazează, de asemenea, pe rapoartele anterioare de analiză prospectivă strategică (2020-2023).

⁵ [Safer Together](#) – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness („Un nivel mai mare de siguranță împreună – Consolidarea disponibilității și pregătirii în domeniul apărării civile și militare a Europei”).

⁶ JOIN(2025) 130 final.

asupra viitorului UE. Începând din 2020, rapoartele de analiză prospectivă strategică ale Comisiei sunt esențiale în acest context. Prezentul raport, primul din cadrul acestui mandat, este un raport de tranziție, care deschide calea pentru procesul de analiză prospectivă, utilizând întreaga gamă de metode și instrumente de analiză prospectivă care vor sta la baza următoarelor rapoarte începând din 2026. Acestea pot fi utilizate, de asemenea, pentru a elabora planuri de acțiune coerente pentru a ne consolida reziliența, pentru a aborda provocările identificate și pentru a valorifica oportunitățile.

De la reziliență la „reziliență 2.0”

UE poate conta pe o serie de condiții prealabile favorabile pentru consolidarea rezilienței.

În primul rând, UE dispune de resurse unice pentru a asigura reziliența la o scară pe care niciun stat membru nu o poate realiza de unul singur: 450 de milioane de persoane și o piață unică pe care își desfășoară activitatea 24 de milioane de întreprinderi și care reprezintă sursa a 15 % din comerțul mondial cu mărfuri; un sector agroalimentar care asigură o aprovizionare fiabilă cu alimente la prețuri accesibile, la standarde înalte de calitate și sustenabilitate; cadre democratice comune consacrate și respectarea statului de drept atât pentru cetățenii săi, cât și pentru întreprinderile și partenerii săi externi; o serie de capacități de guvernanță, de la instrumente solide de politică comercială la stabilirea de standarde globale.

În al doilea rând, UE are dimensiunea și capacitatea de a oferi un răspuns transformator la tulburările geoeconomice, la tripla criză planetară și la tranziția digitală.

În al treilea rând, UE se poate adapta și transforma rapid în timpul unei crize, în pofida unui proces decizional complex, prin ajustarea propriilor mecanisme și structuri. Am demonstrat acest lucru prin punerea în aplicare a instrumentului NextGenerationEU, menit să ajute statele membre în urma pandemiei, prin asigurarea unei creșteri a investițiilor europene, pentru a garanta o producție într-un ritm mai rapid și în cantități mai mari a industriei noastre de apărare, și prin facilitarea desfășurării rapide a trupelor și a activelor militare în întreaga UE prin intermediul inițiativei Readiness 2030.

În al patrulea rând, UE a dat deja dovadă de reziliență ca răspuns la diverse crize recente și a învățat de pe urma acestora. Au fost introduse și consolidate mecanisme europene comune de răspuns: achiziționarea în comun a vaccinurilor împotriva COVID-19, diversificarea aprovizionării cu gaze în timpul recente crize energetice sau mobilizarea resurselor resceEU ca răspuns la incendiile forestiere sau la alte dezastre naturale – toate acestea sunt exemple de răspunsuri flexibile și eficace, bazate pe solidaritate și adaptabilitate.

Pe baza acestor experiențe, este momentul să dezvoltăm o viziune a unei UE reziliente până în 2040. Această viziune ar trebui să se bazeze pe obiectivele și valorile UE⁷. O UE rezilientă în 2040 ar trebui să asigure următoarele trei aspecte fundamentale:

- **Pace prin securitate europeană:** datorită capacităților sale puternice, în deplină conformitate cu alianțele internaționale, UE va descuraja actorii statali sau nestatali rău-intenționați și se va apăra împotriva lor printr-o combinație de putere militară, pregătire la nivelul întregii societăți și instrumente în măsură să îi apere interesele, precum și printr-o poziție puternică la nivel mondial și prin diplomatie; o UE extinsă va fi piatra de temelie a păcii, securității și prosperității durabile pe întregul continent european; aceasta va menține legături puternice cu țări care împărtășesc aceeași viziune, precum și parteneriate bazate pe interese comune, mobilizându-și puterea economică și comercială și autonomia strategică deschisă;

⁷ Articolul 3 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană prevede că Uniunea urmărește să promoveze pacea, valorile sale (definite la articolul 2) și bunăstarea popoarelor sale.

- **valori precum democrația, demnitatea umană, libertatea, egalitatea, statul de drept și respectarea drepturilor omului:** UE va susține, va afirma, va apăra și va pune în aplicare aceste valori și modelul său democratic pe plan intern și le va promova pe plan mondial. Aceasta va asigura o guvernare eficientă prin intermediul instituțiilor democratice și va permite exercitarea efectivă a drepturilor și obligațiilor cetățenilor și ale întreprinderilor;
- **bunăstarea cetățenilor:** bazându-se pe securitate internă și economică, locuri de muncă de calitate, condiții atractive pentru lucrători și întreprinderi, prosperitate durabilă care respectă limitele planetare, o planetă locuibilă cu o economie neutră din punct de vedere climatic și rezilientă la schimbările climatice, precum și un mediu natural sănătos; sisteme de educație, de formare și de sănătate de calitate, accesibile ca preț și favorabile incluziunii; europenii vor utiliza cu încredere tehnologii sigure care le îmbunătățesc viața, beneficiind în același timp de recompense pentru munca lor, de o viață împlinită, de condiții favorabile pentru întemeierea familiilor și creșterea copiilor, de locuințe la prețuri accesibile și de alimente sigure și de înaltă calitate; Europa va avea o infrastructură și sisteme de sănătate și de educație de nivel mondial și accesibile, precum și țări, regiuni și orașe prospere care oferă „libertatea de a rămâne”, ținând seama de generațiile actuale și viitoare.

Realizarea acestei viziuni necesită transformări îndrăznețe. Deși previzibilitatea și stabilitatea sunt esențiale și constituie unul dintre atuurile UE, **trebuie să fim pregătiți pentru schimbare ori de câte ori este necesar, rămânând în avangardă, pentru a menține și a consolida elementele fundamentale ale proiectului european.**

2. EVOLUȚIILE GLOBALE MAJORE ȘI PROVOCĂRILE SPECIFICE UE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE SPORIREA REZILIENȚEI

Viitorul spațiu de politică al UE menit să consolideze reziliența acesteia este determinat de **megatendențele mondiale** și de **provocările specifice UE** care au devenit evidente de la primul raport de analiză prospectivă strategică din 2020. Pentru a aborda ambele aspecte în scopul creării unei UE reziliente în 2040, UE va trebui să integreze aceste tendințe în procesul de elaborare a politicilor și în alegerile politice, să își extindă capacitatea de acțiune și să gestioneze mai bine oportunitățile și provocările viitoare.

2.1. Principalele evoluții globale pe termen lung

Securitatea a devenit un vector esențial pentru toate politicile UE. Războiul de agresiune purtat de Rusia împotriva Ucrainei a schimbat perspectiva privind securitatea. Tulburările geopolitice și erodarea ordinii multilaterale mondiale sporesc și mai mult nevoia de autonomie în ceea ce privește capacitatea de a proteja generațiile actuale și viitoare. Ultimii ani arată că totul poate fi adaptat pentru utilizare în război: lanțurile de aprovizionare, migrația, comerțul, ajutorul umanitar, spațiul și informațiile⁸. Întrucât amenințările hibride acționează în zona gri dintre război și pace, acestea creează ambiguitate în ceea ce privește atribuirea, iar aspectele de securitate internă și externă sunt tot mai interconectate. Securitatea sau lipsa acesteia afectează întreaga societate și economia: mediul de afaceri, investițiile, coeziunea socială și teritorială, prosperitatea și bunăstarea, precum și democrațiile și valorile noastre. În plus, sfârșitul perioadei de pace de după Războiul Rece și previziunile privind un climat economic instabil reprezintă provocări pentru bugetele publice, conducând la alegeri dificile, dar evidențiind totodată o serie de oportunități, cum ar fi valorificarea unor sinergii în sectorul civil și cel militar.

Asistăm la erodarea ordinii internaționale bazate pe norme și la fracturarea peisajului mondial. De la Organizația Națiunilor Unite la Organizația Mondială a Comerțului, pilonii

⁸ Institutul pentru Studii de Securitate al Uniunii Europene, „Hacking minds and machines. Foreign interference in the digital age” („Piratarea minților și a mașinilor. Ingerința externă în era digitală”), 2024, [CP_184.pdf](#).

principali ai ordinii mondiale se află sub presiune. Acest lucru este deosebit de important pentru UE, care și-a întemeiat punctele sale forte pe deschidere: funcționarea politicii comerciale comune în sinergie cu piața unică, parteneriatele internaționale și standardele sunt toate condiționate de guvernanța internațională bazată pe norme⁹. Prin urmare, instabilitatea și disfuncționalitatea parțială a ordinii internaționale și fracturarea parțială a economiilor mondiale au un efect destabilizator asupra capacității UE de a acționa în interesul economiei sale și al bunăstării cetățenilor săi. Revenirea la statu-quo-ul anterior pare din ce în ce mai puțin probabilă. În pofida efectelor negative, acest lucru creează, de asemenea, o ocazie pentru UE de a da dovadă de mai multă fermitate în conturarea unei ordini internaționale bazate pe norme și adaptate exigențelor viitorului¹⁰.

Impactul schimbărilor climatice și degradarea naturii și a resurselor de apă s-au agravat, atingând niveluri mai greu de gestionat. Temperaturile medii globale anuale au depășit deja 1,5 °C peste nivelurile din perioada preindustrială. Impactul cumulativ ar putea însemna depășirea unor puncte de basculare – de la topirea calotelor glaciare, la dispariția recifelor de corali și până la perturbarea curenților atlantici – dincolo de care vor avea loc schimbări bruște și ireversibile. Fenomenele meteorologice extreme legate de climă au cauzat deja pierderi economice în UE în valoare de 738 de miliarde EUR în ultimii 40 ani (în perioada 1980-2023, 22 % din aceste pierderi fiind înregistrate între 2021 și 2023)¹¹. Incendiile forestiere au ars peste un milion de hectare de teren în UE până la sfârșitul verii anului 2025, aceasta fiind cea mai mare suprafață înregistrată într-un singur an de când au început evidențele oficiale, în 2006¹². Contribuțiile vitale ale Europei în materie de biodiversitate și natură prin intermediul serviciilor ecosistemice, cum ar fi calitatea aerului și a apei, scad într-un ritm accelerat, punând în pericol factori esențiali pentru sănătate. De asemenea, aceasta constituie un factor de multiplicare a riscurilor: de la megasecețe care conduc la insecuritate alimentară și în ceea ce privește aprovizionarea cu apă, imprevizibilitatea incendiilor forestiere, perturbări ale infrastructurii critice și ale rutelor de transport critice, până la amenințări la adresa piețelor financiare¹³.

Impulsul politic pentru atenuarea schimbărilor climatice este în pericol în anumite părți ale lumii, iar politicile climatice și de mediu sunt din ce în ce mai instrumentalizate și fac obiectul dezinformării¹⁴. În același timp, pentru multe țări, tranziția verde poate duce la o mai mare independență și creștere economică. O tranziție reușită către o creștere durabilă reprezintă, de

⁹ A se vedea Comunicarea comună privind consolidarea contribuției UE la multilateralismul bazat pe norme, JOIN (2021) 3 final.

¹⁰ Biscop, S., *This is not a new world order. Europe rediscovers geopolitics from Ukraine to Taiwan* („Nu ne aflăm în fața unei noi ordini mondiale. Europa redescoperă geopolitica din Ucraina până în Taiwan”), 2024.

¹¹ Agenția Europeană de Mediu, „Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe” („Pierderile economice cauzate de fenomenele meteorologice și climatice extreme din Europa”), 2024, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>.

¹² <https://forest-fire.emergency.copernicus.eu/apps/effis/statistics/seasonaltrend>

¹³ Agenția Europeană de Mediu, „European Climate Risk Assessment” („Evaluarea riscurilor climatice de la nivel european”), 2024. Pentru o evaluare recentă a activității analitice desfășurate în Uniunea Europeană și a răspunsurilor politice adoptate până în prezent, a se vedea [Raportul privind monitorizarea riscurilor legate de climă la adresa stabilității financiare](#), C(2024) 4372 final.

¹⁴ Grupul Internațional pentru Mediul Informațional, „Information integrity about climate science: a systematic review” („Integritatea informațiilor despre cercetarea climatică: o analiză sistematică”), 2025, <http://doi.org/10.61452/BTZP3426>.

asemenea, o ocazie pentru Europa de a consolida simultan autonomia strategică și competitivitatea Uniunii, în special prin intensificarea tehnologiilor curate.

2.2. Provocări specifice UE

Urmărirea simultană a competitivității economice și a autonomiei strategice Pe baza experiențelor crizelor recente, diferite economii, inclusiv cea a UE, urmăresc în mod activ obținerea autonomiei strategice pentru a-și asigura securitatea economică pe termen lung¹⁵. În paralel, pentru a face față provocărilor globale, UE urmărește să consolideze competitivitatea în sectoare-cheie. Ambele priorități sunt esențiale pentru reziliență: securitatea și autonomia strategică deschisă ale Europei vor depinde mai mult ca oricând de capacitatea noastră de a inova și de a concura cu alte economii din lume, în special în ceea ce privește tehnologiile zero net și tehnologiile digitale. Prin urmare, pentru a construi o veritabilă reziliență, Europa trebuie să urmărească ambele priorități. Autonomia strategică deschisă protejează UE de șocurile și dependențele externe, în timp ce competitivitatea stimulează inovarea și forța economică necesare pentru a se adapta, a conduce și a prospera într-o lume aflată în schimbare rapidă.

UE, ca parte a unui sistem economic mondial împovărat de concurența geopolitică, tensiuni comerciale și niveluri tot mai mari ale datoriei publice, trebuie să includă într-un mod mai sistematic considerentele de securitate și de autonomie strategică deschisă în politicile sale economice. Urmărirea simultană a competitivității și a autonomiei strategice impune o elaborare atentă a politicilor, deoarece măsurile de consolidare a autonomiei pot antrena costuri inițiale sau ajustări structurale și pot reduce eficiența pe termen scurt. Evoluția dinamicii globale și dependențele strategice excesive au atras din nou atenția asupra utilizării achizițiilor publice (inclusiv a achizițiilor comune și a aprovizionării preferențiale în UE) ca instrument de politică pentru consolidarea autonomiei strategice și susținerea eforturilor de decarbonizare industrială¹⁶.

Dependența excesivă de serviciile esențiale furnizate de entități din afara UE în sectoare precum sectorul digital și cel financiar expune UE la riscuri, inclusiv vulnerabilități în materie de securitate a datelor, perturbări ale serviciilor, spionaj și constrângeri economice. Acest lucru este deosebit de relevant pentru serviciile digitale care fac obiectul efectelor de rețea, care tind să limiteze concurența¹⁷. De exemplu, aproximativ 70 %¹⁸ din infrastructura de cloud a UE este controlată de trei companii din SUA: Amazon Web Services, Microsoft și Google.

Securitatea energetică este un element esențial al unei economii reziliente, competitive și adaptate exigențelor viitorului, în special având în vedere că, în 2023, UE a importat 58 % din energia sa¹⁹. Prin urmare, accelerarea tranziției către o energie curată nu este doar esențială pentru atingerea obiectivelor climatice, ci și un imperativ strategic pentru a reduce dependența

¹⁵Comisia Europeană, „Shaping and securing the EU's open strategic autonomy by 2040 and beyond” („Conturarea și asigurarea autonomiei strategice deschise a UE până în 2040 și ulterior”), 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/877497>.

¹⁶Nicoli, F., „Mapping the road ahead for EU public procurement reform” („Cartografierea căii de urmat pentru reforma achizițiilor publice din UE”), 2025, <https://www.bruegel.org/first-glance/mapping-road-ahead-eu-public-procurement-reform>.

¹⁷Montero, J., Finger, M., *The rise of the new network industries: regulating digital platforms* („Dezvoltarea noilor industrii de rețea: reglementarea platformelor digitale”), 2021.

¹⁸[June -2024 BDO Market-research IaaS_PaaS.pdf](#).

¹⁹Eurostat, [Shedding light on energy in Europe \(„Energia din Europa sub lumina reflectoarelor”\) – ediția 2025 – Publicații interactive – Eurostat](#).

de importurile de combustibili fosili și a proteja UE împotriva șocurilor geopolitice, cum ar fi cele provocate de folosirea energiei ca armă de către Rusia. Prin consolidarea securității energetice, UE ar putea reduce cu 2,8 mii de miliarde EUR cheltuielile cu importurile de combustibili fosili în perioada 2031-2050, comparativ cu media din perioada 2011-2020. Investind în energie curată produsă intern și în eficiența energetică, UE își consolidează autonomia și construiește un sistem mai rezilient pentru viitor. Cu toate acestea, această tranziție creează, de asemenea, noi dependențe, atât de produsele tehnologiilor curate în sine, în cazul cărora producția industrială este dominată de alți actori de la nivel mondial, cât și de extinderea listei și a cantităților²⁰ de materii prime critice utilizate pentru fabricarea acestor produse atunci când sunt produse în UE sau în altă parte (a se vedea caseta 1)²¹.

Caseta 1. Perspective: o eră a unei posibile noi poziții dominante în ceea ce privește materiile prime și tehnologiile curate

Intensificarea concurenței la nivel mondial pentru resursele critice și cota de piață a tehnologiilor curate, alături de abordarea mai comercială a relațiilor internaționale, ar putea încuraja noi alianțe între actorii statali și privați cu scopul de a deține o poziție dominantă de tip OPEC în ceea ce privește anumite resurse sau tehnologii specifice. Acest control poate genera o inflație semnificativă a prețurilor și poate restricționa accesul la materiale esențiale, ceea ce reprezintă o provocare serioasă pentru autonomia strategică a UE și pentru tranziția către o energie curată. Ca răspuns, s-ar putea pune un accent tot mai mare pe inovare în practicile economiei circulare și pe tehnologiile de minerit avansate, inclusiv pe mineritul spațial, începând cu Luna.

Materiile prime critice au un rol central în alte sectoare strategice ale UE, cum ar fi apărarea, securitatea civilă, asistența medicală și sectorul autovehiculelor. Perturbările lanțurilor lor de aprovizionare, fie din cauza sancțiunilor, a constrângerii geopolitice sau a contrabandei cu materii prime de către organizații criminale²², ar putea avea consecințe negative semnificative pentru UE. Dependența Uniunii de importurile de materii prime critice, combinată cu concentrarea adesea ridicată a aprovizionării în câteva țări de-a lungul lanțului valoric (atât în ceea ce privește extracția, cât și în ceea ce privește prelucrarea), prezintă riscuri economice și de securitate grave, în special având în vedere că restricțiile la exportul de materii prime industriale au crescut de peste cinci ori din 2009 până în prezent²³. Consolidarea circularității în UE poate reduce aceste dependențe.

Găsirea unui echilibru în raport cu tehnologia: indispensabilă pentru deblocarea competitivității viitoare, dar se impune gestionarea riscurilor aferente. Tehnologiile au un potențial transformator: de la sprijinirea tranziției verzi și a celei digitale sau a asistenței medicale la stimularea productivității și a competitivității și la consolidarea securității. Stăpânirea tehnologiilor viitorului, de la știința de bază la implementarea operațională deplină, este, prin urmare, un atu geopolitic, economic și societal puternic – și, în consecință, un atu în ceea ce privește reziliența. Adoptarea și modelarea tehnologiilor viitorului în UE reprezintă fundamentul competitivității noastre viitoare. O astfel de poziție asigură capabilități de

²⁰Numărul materiilor prime critice (CRM) identificate de UE a crescut de la 14 în 2011 la 34 în 2023.

²¹ Casetele utilizate în raport ilustrează semnalele emergente relevante de schimbare rezultate din procesul de scrutare a perspectivelor condus de ESPAS (<https://espas.eu/horizon.html>).

²² Comisia Europeană, „Emerging risks and opportunities for EU internal security stemming from new technologies” („Riscuri și oportunități emergente pentru securitatea internă a UE care decurg din noile tehnologii”), 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/9617320>

²³ OCDE (2025), „OECD supply chain resilience review: navigating risks” („Evaluarea rezilienței lanțului de aprovizionare al OCDE: gestionarea riscurilor”), <https://doi.org/10.1787/94e3a8ea-en>.

guvernanță de ultimă generație și permite protecție și apărare eficace împotriva actorilor statali și nestatali rău-intenționați.

Cu toate acestea, sunt necesare garanții bine orientate pentru a evita potențialele riscuri sistemice la adresa securității, a drepturilor cetățenilor și ale lucrătorilor, a vieții private, a climei și a mediului, precum și a democrației, a încrederii și a coeziunii sociale și teritoriale. Observăm deja pătrunderea rapidă și exponențială pe piață a noilor tehnologii, controlată în mare măsură de câteva dintre cele mai mari societăți mondiale. Mai multe tehnologii noi vor avea un impact semnificativ în următorul deceniu: tehnologia cuantică, biotehnologia, neurotehnologia și materialele avansate sau robotica, fiecare cu oportunități ample, dar și cu riscuri acute. Utilizarea potențială a altor tehnologii, cum ar fi geoingineria solară (sau modificarea radiațiilor solare)²⁴ este foarte controversată (a se vedea caseta 2).

Caseta 2. Perspective: guvernanța globală pentru investigarea geoingineriei solare

În pofida eforturilor globale, efectele negative ale schimbărilor climatice se intensifică în mod periculos. În acest context, a fost propus un set de tehnologii de modificare a radiațiilor solare (MRS), cunoscute și sub denumirea de geoinginerie solară. Obiectivul acestor tehnologii ar fi reducerea încălzirii globale prin intensificarea reflectării luminii solare înapoi în spațiu. Deși beneficiile lor potențiale prezintă un nivel foarte mare de incertitudine, ele ridică, de asemenea, diverse preocupări legate de efectele distributive sau de utilizarea rău-intenționată. În prezent, nu există un cadru internațional care să reglementeze cercetarea, testarea sau implementarea acestora. Cu toate acestea, mai multe națiuni au capacitățile necesare și le pot testa, de exemplu, prin injectarea de aerosoli stratosferici. Altele, precum Regatul Unit, investesc substanțial în cercetarea privind MRS, dobândind astfel cunoștințe și expertiză ca bază pentru viitoare soluții de compromis bazate pe dovezi și asigurându-și un rol în procesul decizional internațional.

Inteligența artificială (IA) se distinge ca o tehnologie de uz general cu implicații ample pentru fiecare domeniu al activității umane. Aceasta promovează descoperirea științifică – după cum se observă prin inovarea în domeniul materialelor sau potențialul său pentru calculul cuantic, transformarea producției industriale, asistența medicală²⁵, optimizarea aprovizionării cu energie²⁶ și diverse alte aspecte ale vieții umane, cum ar fi potențiala creștere a productivității și perturbarea pieței forței de muncă²⁷. IA poate fi văzută ca un multiplicator de forță, oferind cunoștințe și capacități – inclusiv infrastructură critică, arme biologice avansate, capacități cibernetice sau supraveghere autonomă – care erau, odată, domeniul exclusiv al guvernelor sau al experților²⁸. Rareori o tehnologie a fost adoptată atât de rapid de către public. Dominanța și influența asupra pieței, de la stabilirea agendelor de cercetare la direcțiile de politică, din partea câtorva actori globali estompează granițele dintre public și privat, atât la nivel de actori, cât și

²⁴ Comisia Europeană, Grupul consilierilor științifici principali, „Solar radiation modification” („Modificarea radiațiilor solare”), 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/391614>.

²⁵ Organizația Mondială a Sănătății, „Artificial Intelligence for Health” („Inteligența artificială pentru sănătate”), 2024, <https://www.who.int/publications/m/item/artificial-intelligence-for-health>.

²⁶ Agenția Internațională a Energiei, „Energy and AI” („Energie și IA”), 2025, <https://www.iea.org/reports/energy-and-ai>

²⁷ Centrul pentru generațiile viitoare, „Preparing for AI labour shocks should be a resilience priority for Europe” („Pregătirea pentru șocurile provocate de IA pe piața muncii ar trebui să fie o prioritate în materie de reziliență pentru Europa”), 2025, <https://cfg.eu/ai-labour-shocks/>

²⁸ Amodei, D. *Machines of Loving Grace* („Mașinile, darul Domnului pentru noi”), 2024.

la nivel de spații. Acest lucru impune o reflecție urgentă asupra diferitelor scenarii, inclusiv a celor extreme, și creează o justificare clară pentru o acțiune politică decisivă.

Modelul de inovare al UE promovează ideea că datele generate în societate – fie ele personale sau industriale – ar trebui să fie accesibile pentru o utilizare productivă și interoperabilă, în condiții etice clare. În plus, abordarea UE în materie de reglementare împiedică accesul necontrolat la datele despre europeni. În același timp, acest model poate împiedica inovarea și intrarea pe piață și prezintă probleme de finanțare și implementare. De exemplu, antreprenorii din UE se bazează adesea pe finanțare bancară și au un acces mai limitat la capitaluri proprii sau la alte forme de capital de risc, în cazul cărora capitalul de risc este asociat mai mult cu dezvoltarea de tehnologii disruptive care pot încuraja inovarea și pot stimula creșterea economică²⁹.

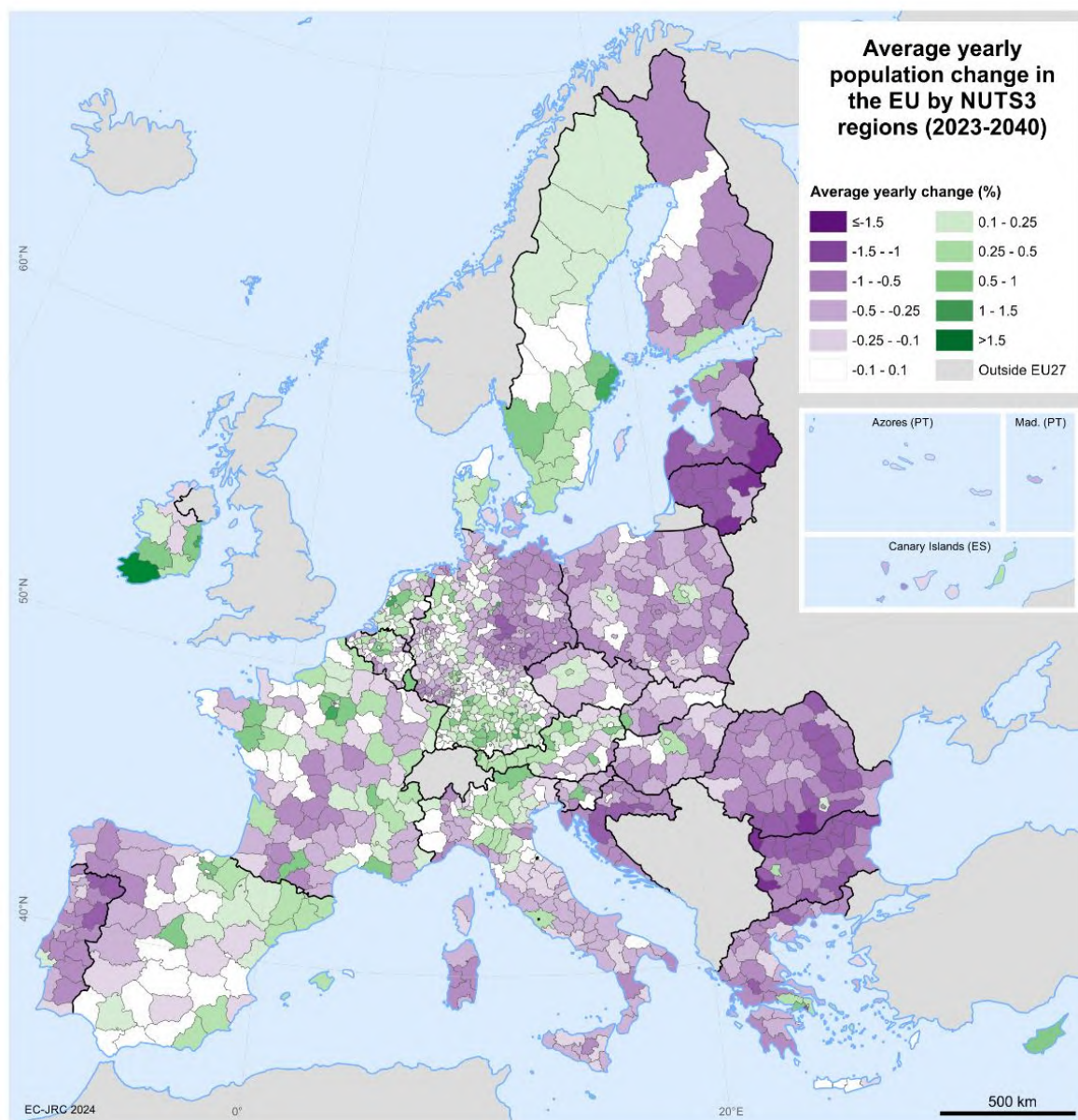
Având în vedere evoluțiile tehnologice din ce în ce mai rapide, care consolidează modelul de inovare bazat pe valori al UE, spre deosebire de modelul bazat pe piață din SUA sau de cel controlat de stat din China³⁰. Fragmentarea guvernantei tehnologice și a politicilor aferente, între UE și statele membre, reprezintă o provocare majoră pentru promovarea unei inovări bazate pe etică și competitive la nivel mondial.

Figura 2: Evoluția populației UE până în 2040³¹

²⁹ Banca Centrală Europeană, „Capital markets union: a deep dive – five measures to foster a single market for capital” („Uniunea piețelor de capital: analiză aprofundată – cinci măsuri de promovare a unei piețe unice de capital”), 2024, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op369~246a103ed8.en.pdf>.

³⁰ Bradford, A., *Digital empires. The global battle to regulate technology* („Imperiile digitale. Lupta mondială pentru reglementarea tehnologiei”), 2023.

³¹ Comisia Europeană, „Outlook and demographic perspectives for EU’s rural regions. A modelling-based exercise” („Prezentare generală și perspective demografice pentru regiunile rurale ale UE. Un exercițiu bazat pe modelare”), 2025.

Bunăstarea cetățenilor și reziliența societală sub presiune. Bunăstarea cetățenilor UE se numără printre obiectivele fundamentale ale Uniunii. Calitatea și experiența generală în ceea ce privește viața, educația și competențele, munca, sănătatea mintală și fizică și mediul au valoare în sine. Acestea stau, de asemenea, la baza rezilienței societății – capacitatea oamenilor de a face față perturbărilor și transformărilor cauzate de fenomenele meteorologice. În acest context, modelul european este unul dintre punctele noastre forte esențiale. Multe țări din UE se află pe primele locuri în clasamentul țărilor cu cei mai fericiți locuitori din lume³², iar europenii se bucură de unele dintre cele mai scăzute niveluri de inegalitate în comparație cu alte părți ale lumii. Cu toate acestea, acest model este sub presiune: egalitatea este în continuare neuniformă, iar incluziunea deplină este încă inaccesibilă. Pentru a menține statul social european este nevoie de finanțe publice sustenabile și de o economie productivă și competitivă.

³² Raportul din 2025 privind nivelul de fericire la nivel mondial, <https://worldhappiness.report/ed/2025/>.

Schimbările demografice, deși adesea trecute cu vederea, vor avea efecte în lanț semnificative în viitor. Europeanii trăiesc mai mult. Speranța de viață medie a crescut cu aproape patru ani din 2002 și este în prezent de 81,4 ani. Longevitatea sănătoasă oferă diverse oportunități, dar și provocări, în special atunci când este asociată cu scăderea în paralel a ratelor fertilității³³; se preconizează că, în 2040, UE va avea cu 17 milioane mai puține persoane în vârstă de muncă, în comparație cu 2023³⁴. Acest lucru ne va afecta competitivitatea și va exercita o presiune considerabilă asupra pieței forței de muncă și asupra bugetelor publice, inclusiv asupra capacității impozitării veniturilor salariale de a genera venituri suficiente³⁵. Problema este accentuată de disparitățile regionale semnificative preconizate în ceea ce privește declinul demografic, cu contraste puternice între zonele urbane și cele rurale, în special cele mai îndepărtate (a se vedea figura 2).

Evoluțiile la nivel mondial vor spori presiunea asupra fluxurilor de migrație către UE – în special din Africa, unde se preconizează că populația va crește de la 1,2 miliarde la 1,8 miliarde între 2017 și 2035, când aproximativ jumătate din populație ar avea sub 21 de ani³⁶. În același timp, ca urmare a tendințelor demografice, UE va avea nevoie de o migrație legală, dar va trebui să combată, totodată, migrația ilegală. Împreună, aceste aspecte oferă o posibilă cale politică de corelare a nevoilor de pe piețele forței de muncă din UE cu talentele din străinătate³⁷. Migrația este, totuși, o situație complexă din cauza volatilității tendințelor în materie de migrație - atât legală, cât și ilegală, dar și din cauza nevoilor pieței și a faptului că este o chestiune sensibilă din punct de vedere politic, care necesită o dezbatere bazată pe dovezi și care să evite polarizarea³⁸.

Din perspectivă regională, disparitățile în UE sunt în creștere și tot mai complexe³⁹. Ne confruntăm, de asemenea, cu apariția unei „geografii a nemulțumirii”⁴⁰, beneficiile economice nefiind distribuite în mod uniform. Progresul tehnologic și impactul schimbărilor climatice pot complica și mai mult această situație, contribuind la o redistribuire industrială.

În ceea ce privește sănătatea, printre provocările pe termen lung se numără cerințele privind sistemele de asistență medicală și de îngrijire a persoanelor în vârstă, la care se adaugă deficitul de forță de muncă și de competențe și impactul schimbărilor climatice. Deosebit de îngrijorătoare sunt izolarea sporită și singurătatea⁴¹, precum și creșterea extremă a problemelor

³³ Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Fertility_statistics.

³⁴ Sistemul european de evaluare a strategiilor și a politicilor (ESPAS), „Choosing Europe’s future. Global trends to 2040” („Alegerea viitorului Europei. Tendințe globale până în 2040”), 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/180422>.

³⁵ Comisia Europeană, „Annual Report on taxation 2025 – Review of taxation policies in the EU Member States” („Raport anual privind fiscalitatea 2025 – Revizuirea politicilor fiscale în statele membre ale UE”), 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2778/6367826>, și „2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States” („Raportul din 2024 privind îmbătrânirea populației. Proiecții economice și bugetare pentru statele membre ale UE”).

³⁶ Raportul ESPAS (2024), op. cit.

³⁷ <https://population-europe.eu/research/policy-insights/labour-markets-rescue-policy-pathways-forward>.

³⁸ Comisia Europeană, „Navigating migration narratives” („Gestionarea aspectelor legate de migrație”), 2025, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC142039>.

³⁹ Raportul ESPAS (2024), op. cit.

⁴⁰ Comisia Europeană, „Single Market economics briefs” („Rapoarte privind economia pieței unice”), https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/single-market-economics-briefs_en.

⁴¹ Schnepf, S.V. et al. (eds.), *Loneliness in Europe. Determinants, risks, interventions* („Singurătatea în Europa. Factori determinanți, riscuri, intervenții”), Population Economics.

de sănătate mintală în rândul tinerilor⁴², parțial din cauza efectelor dăunătoare ale platformelor de comunicare socială⁴³, precum și creșterea ratelor bolilor netransmisibile.

Reziliența și bunăstarea sunt, de asemenea, legate de sănătatea planetară⁴⁴. Există sinergii între acțiunile din domeniul climei, al apei și al mediului, precum și între aceste acțiuni și alte domenii politice prioritare. De exemplu, ecosistemele sănătoase, cum ar fi corpurile de apă dulce sau oceanele, pădurile sau turbăriile, sunt unii dintre cei mai eficienți absorbanți de carbon și contribuie la atenuarea efectelor tot mai pronunțate ale schimbărilor climatice, cum ar fi ruperile de nori și secetele prelungite. Sincronizându-ne acțiunile cu evoluția mediului natural, contribuim la securitate și la prosperitatea economică⁴⁵; de exemplu, atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea contribuie la limitarea pandemiilor și sprijină securitatea alimentară. O abordare sistemică și relevantă pentru viitor a adaptării la schimbările climatice poate contribui la realizarea mai multor obiective: de exemplu, reziliența infrastructurii și a clădirilor atât la pericole legate de climă, cât și la alte pericole⁴⁶. Serviciile ecosistemice critice, cum ar fi apa, solul sau aerul curate, sunt esențiale pentru cetățeni, dar și pentru economie⁴⁷.

Cu toate acestea, rămân multe provocări urgente în ceea ce privește valorificarea acestor sinergii. Deși UE este pe cale să își îndeplinească obiectivul de reducere cu 55 % a emisiilor până în 2030, progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivelor de mediu ale UE sunt încă insuficiente⁴⁸. În același timp, au apărut potențiale tensiuni între politicile în materie de durabilitate și echitatea socială, sporind necesitatea de a sprijini persoanele și zonele cele mai afectate.

Există, de asemenea, oportunități emergente pentru sănătatea planetei. De exemplu, am putea înțelege mult mai bine ecosistemele (a se vedea caseta 3), iar această înțelegere ar putea fi valorificată în vederea unor schimbări la nivelul întregului sistem și a integrării biodiversității ca prioritate de politică transversală. La nivel mondial, „geopolitica biodiversității” emergentă ar putea contribui la reorientarea atenției dinspre exploatare către recunoașterea valorii resurselor naturale limitate și a utilizării durabile a acestora⁴⁹.

⁴² Organizația Mondială a Sănătății, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>.

⁴³ Haidt, J., *The Anxious generation. How the great rewiring of childhood is causing an epidemic of mental illness* („Generația de anxioși. Modul în care reconfigurarea copilăriei provoacă o epidemie de boli mintale”), 2024.

⁴⁴ Programul ONU pentru mediu, „Navigating new horizons. A global foresight report on planetary health and human wellbeing” („În căutarea unor noi perspective. Raport de analiză prospectivă globală privind sănătatea planetară și bunăstarea umană”), 2024.

⁴⁵ Universitatea Națiunilor Unite, „Interconnected disaster risks: turning over a new leaf” („Riscuri de dezastre interconectate: deschiderea unei pagini noi”), 2025.

⁴⁶ Agenția Europeană de Mediu, „European Climate Risk Assessment” („Evaluarea riscurilor climatice de la nivel european”), 2024.

⁴⁷ A se vedea, de exemplu, Dechezleprêtre, A. și V. Vienne, „The impact of air pollution on labour productivity: Large-scale micro evidence from Europe” („Impactul poluării aerului asupra productivității muncii: dovezi de nivel micro la scară largă din Europa”), *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*, nr. 2025/14, <https://doi.org/10.1787/318cb85f-en>.

⁴⁸ Agenția Europeană de Mediu, „European Union 8th Environment Action Programme – Monitoring report on progress towards the 8th EAP objectives” („Al 8-lea program de acțiune pentru mediu al Uniunii Europene – Raport de monitorizare privind progresele înregistrate în direcția realizării obiectivelor PAM 8”), 2025.

⁴⁹ Comisia Europeană, „The EU environmental foresight system (FORENV) – Final report of 2023-24 annual cycle – Emerging risks and opportunities for biodiversity protection and ecosystem services in the context of economic and societal challenges” („Sistemul de analiză prospectivă în materie de mediu al UE (FORENV) – Raport final al ciclului anual 2023-2024 – Riscuri și oportunități emergente pentru protecția biodiversității și

Caseta 3. Perspective: înțelegerea biosferei profunde și a ecosistemelor de adâncime

Întrucât ne confruntăm cu degradarea tot mai accentuată a ecosistemelor și a serviciilor critice pe care acestea le furnizează, atenția științifică se îndreaptă către teritorii mai puțin explorate. Sub suprafața terestră se află oceanele adânci și „biosfera profundă” din solul și scoarța Pământului, cu microbi care generează atât de mult „oxigen în întuneric” (produs în adâncimile oceanelor și în subteran, în absența luminii) încât importanța lor globală este comparabilă cu cea a pădurilor tropicale. Cercetarea emergentă se axează pe rolul pe care l-ar putea avea aceste resurse subterane pentru atenuarea schimbărilor climatice, biodiversitate și furnizarea de servicii esențiale. Ecosistemele oceanice de adâncime și implicațiile lor potențial revoluționare pentru biotehnologie, reziliența la schimbările climatice și medicină sunt un alt domeniu emergent. Acțiunile viitoare ar putea include, de exemplu, crearea unor zone de protecție verticale și a unor rezerve „invizibile” integrate în viitoarele obiective în materie de biodiversitate. Tehnologiile avansate de explorare ar putea accelera descoperirile științifice și ar putea crește presiunea pentru exploatarea mediilor din adâncurile oceanelor (de exemplu, pentru materiile prime critice), ceea ce impune o abordare precaută și sistemică.

Amenințările la adresa democrației noastre și a valorilor noastre fundamentale. Europeanii consideră că democrația și guvernanta (41 %) sunt elementele cele mai importante ale rezilienței⁵⁰. În comparație cu alte sisteme, democrațiile sănătoase au o reziliență integrată legată de adaptabilitate, sprijin din partea populației, responsabilitate și mecanisme de autocorectare. Totuși, aceste democrații se pot degrada dacă nu există mecanisme de protecție puternice, iar redemocratizarea nu este ușoară, chiar și după alegeri care promit să inverseze regresul democratic⁵¹. În același timp, democrația în UE se confruntă cu presiuni externe și interne: de la subminarea statului de drept și a libertății mass-mediei, atacurile asupra societății civile, programele spion, acțiunile străine de manipulare a informațiilor și ingerințele străine și dezinformarea, până la ingerințele electorale. Asistăm la promovarea tot mai frecventă a discursurilor și a atitudinilor antidemocratice, inclusiv în rândul tinerilor, precum și la exploatarea vulnerabilităților societale, politice, economice și tehnologice.

Deși nu toate aceste amenințări sunt noi, amploarea și deschiderea lor au crescut. Opiniile oamenilor sunt influențate din ce în ce mai mult de surse personalizate bazate pe algoritmi, care limitează spațiul comun pentru dezbateri democratice bazat pe fapte comune și probe. 42 % dintre tinerii europeni se bazează în principal pe TikTok, Instagram sau YouTube ca surse de știri⁵². Platformele de comunicare socială aprofundează bulele ideologice și conduc la polarizare, algoritmi acordând prioritate conținutului polemic. Pare să se contureze un decalaj politic și ideologic între femeile tinere și bărbați⁵³. Vedem, de asemenea, efectele apariției unei noi oligarhii la nivel mondial, în care câțiva milionari din domeniul tehnologiei influențează tot mai mult politica. Deși IA are potențialul de a spori eficiența, transparența și caracterul incluziv al proceselor democratice, campaniile de manipulare care utilizează deepfake sau știri false generate de IA sunt deja susceptibile să slăbească guvernele, să reducă încrederea, să

serviciile ecosistemice în contextul provocărilor economice și societale”], 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/9033877>.

⁵⁰ Comisia Europeană, „Resilience: The future of Europe as seen by EU citizens - Thematic analysis of the future stories shared through the #OurFutures initiative” („Reziliență: viitorul Europei, astfel cum este văzut de cetățenii UE – analiză tematică a viitoarelor povești împărtășite prin intermediul inițiativei #OurFutures”), 2025.

⁵¹ Centrul european pentru democrație, „How to strengthen democratic resilience. Five lessons for democratic renewal” (*Modalități de consolidare a rezilienței democratice. Cinci lecții pentru reînnoirea democratică*), 2024, <https://europeandemocracyhub.epd.eu/how-to-strengthen-democratic-resilience/>.

⁵² Sondajul Eurobarometru în rândul tinerilor din 2024, Parlamentul European, 2025.

⁵³ A se vedea studiul Berland, O. and Leroutier, M., „The gender gap in carbon footprints: determinants and implications, Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment” („Diferențele de gen în ceea ce privește amprenta de carbon: factori determinanți și implicații, Institutul de Cercetare Grantham privind schimbările climatice și mediul înconjurător”, 2025, documentul de lucru nr. 424).

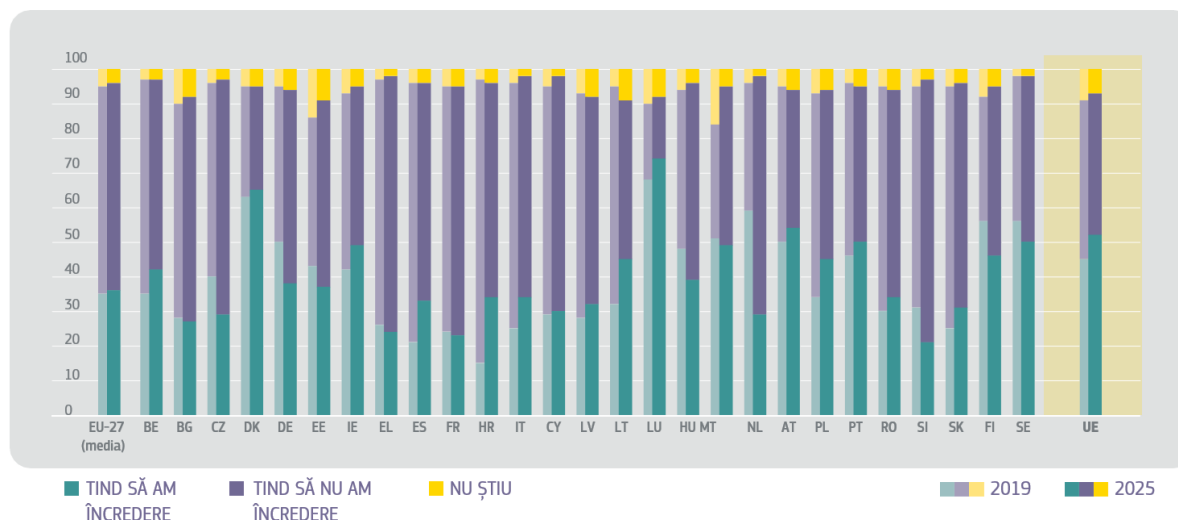
destabilizeze piețele sau să influențeze alegerile (a se vedea caseta 4). Ingerințele străine și utilizarea abuzivă a platformelor de comunicare socială în scopul dezinformării în timpul recentelor alegeri din unele state membre ilustrează această situație. Dezvoltarea tehnologică rapidă și necontrolată nu ar putea decât să complice și mai mult provocarea reprezentată de dezinformare.

Caseta 4. Perspective: prețul pus pe gândurile dumneavoastră

Progresul tehnologic deschide, de asemenea, discuția cu privire la datele cu caracter personal și sensibile care ar putea fi utilizate în viitor în scopuri politice. În unele cazuri, acest lucru ar putea fi valabil pentru datele neuronale generate de sistemele noastre nervoase, de exemplu, cele colectate prin intermediul dispozitivelor biometrice portabile. Modelele lingvistice avansate de mari dimensiuni generate de IA pot lua deja în considerare emoțiile; pe baza datelor neuronale, acestea și-ar putea spori substanțial capacitatea de a răspunde nevoilor emoționale. În prezent, algoritmiile pot chiar să prevadă ce conținut va „deveni viral” pe platformele de comunicare socială. Combinarea acestor cunoștințe cu date neuronale ar putea deschide calea către posibilități fără precedent de orientare a comportamentului politic la nivel personal și societal. Acest lucru deschide calea unei dezbateri cu privire la posibila necesitate de a extinde drepturile la viață privată în alte domenii, cum ar fi datele neuronale, care devin tot mai căutate de către firmele din domeniul tehnologiei.

Cu toate acestea, situația nu este complet sumbră dacă ținem cont de încrederea în guverne ca indicator al sănătății democrației. 52 % dintre europeni tind să aibă încredere în UE, aceasta fiind valoarea cea mai mare din 2007 (a se vedea figura 3). În rândul tinerilor (15-24 de ani), acest nivel este chiar mai ridicat – 59 %.

Figura 3: Încrederea în guvernul național și în UE (2019 și 2025) ⁵⁴

Rădăcinile rezilienței și reînnoirii democratice se regăsesc în coeziunea socială, în mecanismele instituționale de control și echilibru și în inovarea în vederea consolidării democrației⁵⁵. UE dispune de pârghiile necesare pentru a acționa în mod coerent cu privire la toate aceste aspecte prin intermediul politicilor și instrumentelor sale.

3. CALEA CĂTRE O UE REZILIENTĂ ÎN 2040: DOMENII DE ACȚIUNE

⁵⁴ Sondajele Eurobarometru standard din toamna anului 2019 și primăvara anului 2025.

⁵⁵ Centrul european pentru democrație, „A new dynamic of democratic resilience?” („O nouă dinamică a rezilienței democratice?”), 2025, <https://europeandemocracyhub.epd.eu/a-new-dynamic-of-democratic-resilience/>.

Pe baza diferitelor inițiative europene recente relevante pentru reziliență, UE trebuie să continue să elaboreze un mix de politici, bazat pe o abordare coerentă și cuprinzătoare, pentru a consolida reziliența economică, socială, de mediu și politică. Acest lucru presupune o abordare la nivelul întregii administrații, precum și efectuarea sistematică a unor teste de rezistență privind politicile UE, în vederea evaluării rezilienței lor actuale și viitoare. Și mai important, având în vedere atât provocările existente, cât și viziunea unei Uniuni mai mari, UE trebuie să realizeze reformele necesare pentru a garanta o structură instituțională pe mai multe niveluri și mecanisme care să îi permită nu numai să funcționeze eficient, ci și să se asigure că are capacitatea de a lua decizii îndrăznețe prin consolidarea votului cu majoritate calificată, acolo unde este necesar. De asemenea, UE are nevoie de un cadru financiar multianual adecvat priorităților sale, mai bine orientat, mai simplu și cu un impact mai mare⁵⁶. Instituțiile UE trebuie să asigure o administrație publică rezilientă, modernă și eficientă, capabilă să realizeze prioritățile noastre politice într-un context dificil.

Prezentul raport propune domenii-cheie neexhaustive de acțiune care pot avea un impact pozitiv major și în care UE și statele sale membre au capacitatea de a acționa.

Domeniul-cheie nr. 1: Dezvoltarea unei viziuni globale coerente pentru UE

UE trebuie să își valorifice poziția de partener puternic, stabil și de încredere pe plan intern și mondial, pe baza valorilor și obiectivelor sale fundamentale. UE trebuie să fie mai clară cu privire la ceea ce reprezintă și să dea dovadă de mai multă fermitate în susținerea modelului său distinct. În acest scop, trebuie să se elaboreze un concept strategic clar al UE, care să cuprindă principii fundamentale pentru definirea politicilor interne, pentru poziționarea pe scena mondială și pentru întărirea sistemului internațional bazat pe norme. Acest demers trebuie să fie însoțit de punerea în aplicare a unor proiecte relevante pentru cetățenii și regiunile din Europa, ținând cont de interesele lor și de valorile europene. Aceste proiecte ar trebui să descrie Europa ca un actor și partener de încredere, care preferă cooperarea în locul rivalității, dar care este, totodată, capabil să se impună și să se apere împotriva celor care îi amenință interesele. Aceasta presupune, de asemenea, atragerea unor talente din străinătate în mediul academic, în cercetare și în alte sectoare esențiale, cum ar fi biotehnologiile.

Pentru a pune în aplicare această abordare, UE ar trebui să sprijine deținerea unui rol mai important al monedei euro pe scena globală și să asigure un cadru de reglementare stabil, care să atragă investițiile. Aderarea țărilor candidate ar trebui să fie o prioritate pentru o Uniune mai puternică din punct de vedere economic și geopolitic. Pe măsură ce procesul de extindere a UE se accelerează și integrarea treptată se intensifică, țările candidate, țările potențial candidate și vecinii cei mai apropiați ai UE ar trebui să fie integrați pas cu pas în inițiativele de politică ale UE. UE trebuie să formeze noi parteneriate și alianțe bazate pe interese comune, pe baza strategiei „Global Gateway”, consolidând în același timp mecanismele de apărare a securității sale energetice și economice, combinate cu protecția climei. UE ar trebui să modeleze în mod activ și printr-o abordare coerentă discuțiile privind o nouă ordine mondială bazată pe norme și o reformă a multilateralismului, incluzând în aceste discuții Organizația Națiunilor Unite și Organizația Mondială a Comerțului. UE ar trebui să meargă dincolo de o abordare reactivă, bazată pe criză, a politicii de vecinătate și să cultive, în schimb, parteneriate reciproc avantajoase pe termen lung. Acestea ar putea promova stabilitatea în vecinătatea extinsă a UE, creând în același timp o prosperitate comună și consolidând influența UE la nivel mondial.

Domeniul-cheie nr. 2: Amplificarea securității interne și externe

⁵⁶ A se vedea propunerea Comisiei privind cadrul financiar multianual 2028-2034, COM/2025/570 final.

UE și statele sale membre, împreună cu țările candidate, vecinii cei mai apropiați și partenerii care împărtășesc aceeași viziune, trebuie să dezvolte o abordare orientată spre viitor din punct de vedere tehnologic. Această abordare ar trebui să valorifice sinergiile civilo-militare, să descurajeze actorii rău intenționați și să protejeze cetățenii, întreprinderile și societatea civilă de amenințările combinate – interne și externe – la adresa securității, în deplină concordanță cu valorile UE și cu dreptul internațional. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită raționalizării procesului decizional în situații de criză, precum și dezvoltării și punerii în practică a factorilor de sprijin strategici proprii ai UE, cum ar fi: infrastructuri digitale sigure, rețele energetice, infrastructură și servicii spațiale și sisteme de colectare și analiză a informațiilor. Acest lucru ar trebui realizat printr-o mai bună utilizare a economiilor de scară ale UE, de exemplu, prin organizarea în comun a achizițiilor publice, în special pentru infrastructurile de mari dimensiuni și în domeniul securității. Abordarea eficientă a riscurilor de securitate necesită un grad sporit de disponibilitate și pregătire în întregul lanț, de la simplii cetățeni și membrii organizațiilor civile locale până la actorii din industrie, actorii guvernamentali și forțele armate ale statelor membre ale UE. În plus, ar trebui consolidate capacitățile de analiză prospectivă existente în domenii precum securitatea civilă, gestionarea frontierelor și reziliența la dezastre. Cooperarea UE-NATO ar trebui consolidată pentru a evita fragmentarea în fața provocărilor în materie de securitate. Securitatea trebuie abordată în toate politicile și sectoarele-cheie, dintr-o perspectivă teritorială integrată.

Domeniul-cheie nr. 3: Valorificarea puterii tehnologiei și a cercetării

UE ar trebui să își asume un rol de lider în modelarea guvernantei globale și a garanțiilor pentru tehnologiile cu impact ridicat, în special pentru tehnologiile inovatoare și curate, inclusiv tehnologiile albastre, și, în același timp, să se asigure că avem mai multe opțiuni în ceea ce privește tehnologiile critice ale UE.

Pentru a valorifica într-un mod pozitiv pentru societate potențialul enorm de transformare al IA, UE și statele sale membre trebuie să se asigure că IA de vârf poate fi dezvoltată în siguranță în Europa și că adoptarea și răspândirea sa sunt aliniate la valorile europene ale demnității, echității și solidarității, pregătindu-se, în același timp, în mod sistematic pentru schimbările socioeconomice profunde pe care IA le va genera, de exemplu pe piața forței de muncă și în domeniul securității. Stabilind standarde globale și construind o autonomie strategică în ceea ce privește cercetarea, infrastructurile și modelele fundamentale esențiale în domeniul IA, UE poate face în așa fel încât puterea disruptivă a IA să devină un motor al prosperității, incluziunii, siguranței, securității și al încrederii în democrație. Aceasta ar trebui să se poziționeze ca lider mondial în modelarea inovării etice și sigure în domeniul IA, promovând o IA transparentă, responsabilă și centrată pe factorul uman, evaluând și atenuând în mod sistematic riscurile sistemice de utilizare abuzivă, funcționare defectuoasă sau neconcordanță pe care le prezintă cele mai avansate modele de IA.

Pentru a-și integra valorile, UE trebuie să fie în măsură să influențeze modul în care sunt construite sistemele și infrastructurile tehnologice, precum și scopurile pentru care acestea sunt optimizate. În acest context, coordonarea cu statele membre, sprijinul financiar, simplificarea reglementărilor pentru proiectele strategice (cum ar fi centrele de date securizate și cele mai avansate modele fundamentale europene de IA), știința deschisă, infrastructurile de cercetare ale UE, spațiile de testare în materie de reglementare, standardele transparente și o supraveghere instituțională solidă devin esențiale. Gigafabricile de IA ca infrastructură sau Codul de bune practici în materie de IA de uz general ca standard de facto pentru siguranța și securitatea IA avansate sunt exemple promițătoare de astfel de abordări inteligente și strategice.

UE trebuie, de asemenea, să își consolideze suveranitatea tehnologică în domenii esențiale, axându-se pe viitoarele lanțuri valorice strategice, consolidându-și rolul de partener regional

de încredere și testând politicile UE (și ale statelor membre) în ceea ce privește efectele lor asupra autonomiei strategice. UE ar trebui să dea dovadă de leadership etic și științific atunci când adoptă abordări responsabile și precaute ale noilor tehnologii controversate, cum ar fi superinteligenta sau augmentarea umană, explorarea avansată a oceanelor sau modificarea radiațiilor solare, inclusiv prin promovarea unor structuri globale de guvernare colaborativă pentru a face față potențialelor riscuri, beneficii și efecte distributive. Pe baza experienței rețelei de comunicații prin satelit IRIS², ar putea fi avute în vedere parteneriate public-privat europene în situațiile în care noile tehnologii sunt implementate ca bunuri publice, de exemplu pentru platforme digitale, IA și algoritmi în serviciile publice și sănătate sau infrastructură strategică, inclusiv pentru cercetare. UE trebuie să abordeze fragmentarea politicilor în ceea ce privește guvernarea tehnologică. Coerența la toate nivelurile și domeniile ar permite identificarea și gestionarea proactivă a posibilelor compromisuri (de exemplu, între eficiența lanțului de aprovizionare și autonomia strategică; noile tehnologii digitale și consumul de energie), consolidarea sinergiilor dintre domenii de politică distincte (de exemplu, politica industrială și securitatea), precum și intensificarea colaborării internaționale și stabilirea de standarde cu parteneri care împărtășesc aceeași viziune.

Domeniul-cheie nr. 4: Consolidarea rezilienței economice pe termen lung și pregătirea pentru schimbările majore de pe piața forței de muncă

UE trebuie să își consolideze capacitatea de a realiza o creștere favorabilă incluziunii și durabilă, combinată cu capacitatea de a absorbi și de a se adapta rapid la șocurile externe. Aceasta ar trebui să depună eforturi pentru a consolida și a transforma industriile, astfel încât noile tehnologii să aducă beneficii colective. UE ar trebui să realizeze o evaluare cuprinzătoare a sectoarelor actuale și viitoare, în special a celor vitale pentru autonomia sa strategică, și să ia măsuri coerente pentru a consolida lanțurile de aprovizionare, resursele (inclusiv competențele), capacitățile și controlul, asigurând în același timp coeziunea economică, socială și teritorială a Uniunii. De asemenea, UE ar trebui să se pregătească pentru perturbările și reconfigurările preconizate ale pieței forței de muncă, cauzate de diverse megatendințe, de la geopolitică, transformări ecologice și tehnologice, până la natura schimbătoare a locurilor de muncă și a demografiei.

UE și statele sale membre trebuie să investească în decarbonizarea economiei UE și în promovarea acțiunilor globale pentru accelerarea tranziției către energie curată și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și în infrastructuri de talie mondială, reziliente la schimbările climatice. UE ar trebui să dezvolte în continuare o economie circulară, să consolideze extracția internă, fabricarea și reciclarea materiilor prime critice și, în același timp, să investească în cercetare și dezvoltare pentru înlocuirea acestor materiale cu alternative nefosile în sectoarele strategice, colaborând strâns cu țările partenere privind materiile prime critice.

Pentru a mobiliza la scară largă capitalul privat necesar, este crucial să se construiască o adevărată uniune a economiilor și a investițiilor, care să direcționeze economiile europene către investiții strategice menite să sprijine reziliența economică și climatică, competitivitatea și inovarea. UE și statele sale membre ar trebui să continue eforturile de simplificare, în special pentru IMM-uri.

Crearea uniunii europene a apărării reprezintă o oportunitate de a adopta o politică coordonată (atât între UE și statele membre, cât și în cadrul politicilor UE), care să reunească competitivitatea, securitatea, competențele, inovarea și pregătirea. Investițiile suplimentare în apărare și cele pentru cercetare și inovare ar trebui utilizate pentru a sprijini tehnologiile și infrastructurile cu dublă utilizare ori de câte ori este posibil, cu accent pe mobilizarea sinergiilor între sectorul civil și cel militar de-a lungul întregului lanț de inovare, de la cercetarea de bază

la achiziționarea de capacități. De asemenea, tehnologiile civile ar trebui folosite cât mai eficient pentru a sprijini pregătirea apărării.

Domeniul-cheie nr. 5: Sprijinirea bunăstării durabile și favorabile incluziunii

UE ar trebui să consolideze în continuare economia socială de piață și să asigure o tranziție justă către o economie curată. Aceasta ar trebui să includă sprijinul continuu pentru trecerea de la impozitarea veniturilor salariale la impozitarea externalităților negative, într-un mod echilibrat, care să asigure venituri fiscale durabile, precum și accesibilitatea și disponibilitatea produselor și serviciilor durabile. În urmărirea tranziției juste, UE ar trebui să își reînnoiască accentul pe sprijinul prompt și tangibil pentru comunitățile și grupurile afectate și pe colaborarea cu acestea, precum și pe o viziune atractivă cu privire la reducerea emisiilor de carbon pentru acestea. Aceasta ar trebui să continue procesul de reflecție asupra unui nou contract social care să refacă încrederea în beneficiul tuturor europenilor, prin politici sociale reînnoite și cu un accent pe servicii publice de înaltă calitate, precum și pe regiunile și populațiile cele mai afectate de inegalități. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită asigurării unor lanțuri de aprovizionare cu medicamente sigure și rezistente, precum și îngrijirii preventive a sănătății, oferind pacienților terapii și tratamente eficiente și accesibile, combătând inegalitățile în materie de sănătate și promovând un stil de viață mai sănătos, grație noilor tehnologii. Activitatea Comisiei privind un tablou de bord al indicatorilor de bunăstare durabili și integratori, care are potențialul de a reduce sarcinile de raportare⁵⁷, este în prezent suficient de matură pentru a fi integrată în evaluarea politicilor și în procesul decizional în materie de investiții și reformă. Comisia ar trebui să consolideze cooperarea cu OCDE și cu Organizația Națiunilor Unite (ca urmare a Pactului pentru viitor) în ceea ce privește eforturile internaționale de dezvoltare a cadrelor „dincolo de PIB”, pe baza Agendei 2030 și a obiectivelor lor de dezvoltare durabilă.

Domeniul-cheie nr. 6: Reconfigurarea educației

UE și statele sale membre ar trebui să reflecteze asupra reconfigurării educației și muncii în lumina noilor tehnologii, a demografiei și a viitoarelor perturbări și transformări. Aceasta înseamnă integrarea învățării pe tot parcursul vieții ca normă societală, asigurarea unor medii sigure și propice pentru copii, alinierea programelor de învățământ la nevoile viitoare în materie de competențe și crearea unor punți flexibile între educație, formare și încadrarea în muncă. În acest scop trebuie să se încurajeze adaptabilitatea și creativitatea, astfel încât cetățenii să fie pregătiți nu numai pentru locuri de muncă specifice, ci și pentru tranziții multiple de-a lungul vieții lor. Îmbunătățirea mobilității cursanților, de la școală la universitate, astfel încât aceștia să poată beneficia de cea mai bună educație pe care Europa o oferă, îi pregătește pentru a face față incertitudinilor, pentru a fi deschiși și a avea o gândire critică.

UE are nevoie de o abordare clară pentru a atrage și a forma atât un personal calificat pentru economia în creștere a serviciilor și îngrijirii, cât și forța de muncă necesară pentru a-și întări potențialul de cercetare și inovare, evitând în același timp dezechilibrele regionale. Având în vedere rolul esențial al cercetătorilor și al inginerilor în stimularea inovării, în asigurarea competitivității și în facilitarea tranziției către durabilitate, UE ar trebui să-și valorifice în mod optim talentele pentru a spori numărul de absolvenți în domeniile STIM (științe, tehnologie, inginerie și matematică), atât în structurile de educație și formare profesională, cât și în instituțiile de învățământ superior.

⁵⁷ Comisia Europeană, „Measuring sustainable and inclusive wellbeing: a multidimensional dashboard approach („Măsurarea bunăstării durabile și favorabile incluziunii: o abordare multidimensională a tabloului de bord”, 2025), <https://data.europa.eu/doi/10.2760/4186342>.

UE ar trebui să se pregătească pentru a profita de avantajele accelerării automatizării și ale sistemelor de inteligență artificială generativă, investind în programe ample de recalificare și perfecționare profesională și promovând alfabetizarea în domeniul IA în rândul cetățenilor. Acest lucru ar întări reziliența, ar reduce inegalitățile și ar asigura partajarea pe scară largă a beneficiilor IA. Prin combinarea reformei educației cu politici sociale și politici privind piața muncii orientate spre viitor, UE poate transforma schimbările disruptive în oportunități pentru atinge un grad mai mare de echitate, responsabilizare și solidaritate între generații.

Domeniul-cheie nr. 7: Consolidarea fundamentelor democrației ca bun comun

UE ar trebui să ia măsuri pentru a contracara polarizarea, manipularea informațiilor și dezinformarea - fenomene amplificate de platformele de comunicare socială și de algoritmi IA. Aceasta ar trebui să includă abordarea alfabetizării mediatice și digitale și sprijinirea ecosistemelor de informații fiabile și independente care contribuie la crearea unor spații comune de deliberare, depășind bulele informaționale. Școlile ar trebui să fie în continuare abilitate să își valorifice rolul esențial în promovarea alfabetizării mediatice și în consolidarea rezilienței împotriva dezinformării. Este nevoie de acțiuni coordonate și bazate pe dovezi atât pentru a proteja tinerii de efectele negative ale rețelelor sociale și ale tehnologiilor digitale, în special asupra sănătății lor mintale și a bunăstării lor, cât și pentru a le permite să valorifice mai bine avantajele pe care acestea le oferă.

UE ar trebui să întărească sprijinul pentru coeziunea socială și crearea de comunități prin modalități inovatoare de implicare și colaborare cu comunitățile locale, inclusiv prin instrumente de dezvoltare teritorială participativă. UE, statele membre și țările candidate ar trebui să urmărească cu fermitate viziunea comună despre UE (a se vedea domeniul-cheie nr. 1), protejând și promovând statul de drept, libertatea mass-mediei și libertățile societății civile și consolidând setul de instrumente pentru combaterea acțiunilor străine de manipulare a informațiilor și a ingerințelor străine, precum și a dezinformării. Comisia și alte instituții ale UE ar trebui să elaboreze o strategie de comunicare mai clară pentru a informa mai bine cetățenii și întreprinderile europene cu privire la UE și pentru a menține înțelegerea și sprijinul din partea acestora. De asemenea, UE ar trebui să își continue eforturile privind democrația deliberativă, prin dezbateri deschise și bazate pe dovezi cu privire la opțiunile de politică. Mai mult decât atât, UE ar trebui să consolideze legăturile cu societatea civilă și cu actorii democrației locale. Comisia ar trebui să propună măsuri de consolidare a rezilienței democratice și a societății civile în întreaga Europă, oferind cadre, strategii și sprijin specifice.

Domeniul-cheie nr. 8: Anticiparea transformării demografice și consolidarea echității între generații

UE ar trebui să elaboreze un cadru privind echitatea între generații, menit să garanteze că deciziile luate astăzi nu dăunează generațiilor viitoare și să sporească solidaritatea și dialogul între oameni de diferite vârste, contribuind astfel la valorificarea transformării demografice ca oportunitate, mai degrabă decât ca forță destabilizatoare. Această abordare ar trebui să fie intersecțională și ar trebui să vizeze atenuarea vulnerabilităților complexe și suprapuse care amenință reziliența societăților europene, de la schimbările climatice până la furnizarea de servicii de bază, accesul la servicii de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung sau incluziunea socială. Strategia ar trebui să permită adaptarea politicilor europene la generațiile actuale și viitoare, prin regândirea și ajustarea procesului nostru decizional, astfel încât acesta să fie bazat pe valori și obiective care să asigure bunăstarea pe termen lung a europenilor.

4. CONCLUZIE

Îndeplinirea cu succes a acțiunilor care duc la realizarea unei UE reziliente în 2040, bazată pe metode și procese de analiză prospectivă, va permite Uniunii să profite pe deplin de puterea sa

transformatoare într-un context mondial în schimbare. UE va trebui să abordeze consecințele diferitelor evoluții globale pe termen lung și provocările specifice cu care se confruntă, prezentate în detaliu în prezentul raport. O acțiune și o guvernare coerente vor permite, în cele din urmă, UE să facă față crizelor neprevăzute și schimbărilor structurale. Acest lucru necesită o gândire dincolo de ciclurile politice pe termen scurt și mediu și adoptarea unei perspective care să aprecieze mai bine impactul pe termen lung al politicilor inițiate în prezent, precum și soliditatea acestora în cadrul unor scenarii viitoare divergente.

În acest scop, pe baza activităților desfășurate în perioada 2019-2024, Comisia va continua să se bazeze, în politicile sale, pe o analiză prospectivă strategică, inclusiv prin adoptarea unor rapoarte anuale de analiză prospectivă strategică care să acopere subiecte transversale relevante.

Începând din anul 2026, aceste rapoarte se vor baza pe un proces solid de analiză prospectivă, inclusiv pe explorarea unor posibile scenarii alternative viitoare, într-un mod coerent în cadrul diferitelor politici. Pe lângă publicarea rapoartelor anuale, Comisia se va asigura că, pe parcursul acestui nou mandat, instrumentele de analiză prospectivă sunt pe deplin integrate în procesul de elaborare a politicilor, astfel încât politicile noastre să aibă un impact mai mare și să fie mai bine fundamentate pe viitor și astfel încât UE să poată avea un impact de durată și semnificativ într-un context tot mai complex. În acest scop, Comisia se va baza pe capacitățile solide de analiză prospectivă dezvoltate în ultimii ani, concepute special pentru a anticipa și a aborda incertitudinile. Raportul pe 2026 de analiză prospectivă strategică se va concentra asupra viitorului UE într-o lume în schimbare.